innovations on the criteria of evidence, in accordance with the Scale of grading quality. There was made a conclusion of increasing requirements to the efficiency of creating innovations that will improve the quality of medical care and will be not only of medical but also of social significance.
Key words: means, scientific communication, innovations, innovative technologies, implementation, practical health care.

Відомості про авторів:
Вороненко Юрій Васильович – академік НАМН України, д.мед.н., професор, ректор НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.
Зозуля Іван Савович – д.мед.н., професор, проректор з наукової роботи НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.
Косаковський Анатолій Лук'янович – д.мед.н., професор, проректор з міжнародних зв'язків НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.
Гош Раїса Іванівна – к.біол.н., ст.н.с., зав. відділом науково-медичної інформації при ЦНДЛ НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 440-61-92.
Смаглюк Ольга Євгеніївна – пров. інженер відділу науково-медичної інформації НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.
Козаченко Надія Василівна – пров. інженер відділу науки НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.

УДК 61

© КОЛЕКТИВ АВТОРІВ, 2015

Ю.В.Вороненко, І.С. Зозуля, А.Л.Косаковський, Н.Г. Гойда, Р.І. Гош, О.Є.Смаглюк, Н.В.Козаченко

ЗАСОБИ НАУКОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ СПІВРОБІТНИКІВ АКАДЕМІЇ ЩОДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРАКТИЧНУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Повідомлення ІІ

Національна медична академія післядипломної освіти імені П.Л. Шупика

Вступ. Впровадження інноваційних процесів в медичну галузь є пріоритетним напрямком розвитку медичної науки і практики охорони здоров'я.
Мета. Кількісна та якісна оцінка методичних рекомендацій та інформаційних листів співробітників академії за 2014 рік.
Методи. Проаналізовано матеріали щодо створення та впровадження методичних рекомендацій (МР) та інформаційних листів (ІЛ) в практичну охорону здоров'я. Проведено кількісну та якісну оцінки МР та ІЛ, застосовуючи Шкалу градації доказовості і сили рекомендацій, затверджених Наказом МОЗ України та НАМН України від 13.11.2013 року №969/97. Застосовані методи статичного, структурно-логічного аналізу.
Результати. Вивчено кількісний склад МР та ІЛ за 2014 рік в залежності від факультету/інституту; проведено розподіл МР та ІЛ за медичними напрямами. Виконано якісну оцінку цих двох засобів наукової комунікації, застосовуючи Шкалу градації доказовості і сили рекомендацій. Зроблено висновок про підвищення вимог до ефективності створення МР та ІЛ, що покращить якість надання медичної допомоги населенню і матиме не лише медичну, а й соціальну значимість.
Ключові слова: засоби, наукова комунікація, методичні рекомендації, інформаційні листі, інноваційні технології, впровадження, практична охорона здоров'я.

Вступ. Відомо [10], що для успішного здійснення інновацій в цілому та їх окремих етапів необхідно максимально забезпечити використання інформаційних джерел та комунікаційних засобів. Велике значення в медицині має надаватись оцінці ефективності інноваційного процесу, тому якість медичних технологій для інновацій повинна відповідати сучасним вимогам доказовості. Інноваційну діяльність в Україні визначає Закон України «Про інноваційну діяльність» [4]. Цей Закон регламентує правові, економічні й організаційні засади державного регулювання та встановлює форми стимулювання країною інноваційних процесів.

Мета. Кількісна та якісна оцінка методичних рекомендацій та інформаційних листів співробітників академії за 2014 рік.

Методи. Проаналізовано матеріали щодо створення та впровадження методичних рекомендацій (МР) та інформаційних листів (ІЛ) в практичну охорону здоров'я. Проведено кількісну та якісну оцінки МР та ІЛ, застосовуючи Шкалу градації доказовості і сили рекомендацій, затверджених Наказом МОЗ України та НАМН України від 13.11.2013 року №969/97. Застосовані методи статичного, структурно-логічного аналізу.

Перш ніж перейти до аналізу результатів дослідження за темою наукової статті, ми коротко зупинимось на термінологічному апараті, який буде зустрічатись, окрім тих термінів, які наведені в Повідомленні І. Нерідко в роботі буде зустрічатись термін *інноваційна діяльність*, що означає діяльність спрямовану на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок, контроль їх адресного розповсюдження, визначення складових цього процесу тощо. *Науковий результат* – нове знання одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях наукової інформації у формі звіту, наукової праці, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття тощо [2; 3; 13]. *Наукова продукція* – надрукований документ окремо або в науковому виданні, що має власну (чи договірну) ціну для реалізації [2; 3; 13]. *Інноваційний процес* – інноваційний процес у медичній галузі подається у вигляду 4 модулів; етапу наукового обґрунтування та розробки технологій інноваційної політики, проведення соціологічного дослідження; створення моделі інноваційного процесу в охороні здоров'я та розробка системи засобів наукової комунікації в інноваційній діяльності; розробка та наукове обґрунтування організації, технології інноваційного процесу, визначення його алгоритму (моделі) та усунення комунікаційних та інформаційних бар'єрів; аналіз ефективності реалізації інноваційних процесів в охороні здоров'я [2; 3; 12].

Результати та їх обговорення. У науковій роботі описано 2 засоби наукової комунікації. Методичні рекомендації як засіб наукової комунікації посідає чільне місце в системі організації інноваційної діяльності. Роль методичних рекомендацій заключається в адресному інформуванні спеціалістів про новітні досягнення медичної науки з прикладної тематики. До засобів наукової інформації відносяться і методичні рекомендації. Як правило, методичні рекомендації створюються на основі включення в їх основу сучасних технологій. Основні вимоги до сучасних технологій, з точки зору доказової медицини, є такими: вони мають бути найновішими, найефективнішими, найбезпечнішими та найвигіднішими економічно. В основу методичних матеріалів

необхідно включати лише достовірні матеріали власних досліджень або узагальнені дані з практичного досвіду [1; 2; 12].

Згідно Державного стандарту України «Видання. Основні види. Терміни та визначення. ДСТУ 2017-95» методичні рекомендації отримують таке визначення: навчальне або виробничо-практичне видання роз'яснень із певної теми, розділу або питання навчальної дисципліни, роду практичної діяльності [14]. У звітному році розроблено і розіслано по регіонах України 28 методичних рекомендацій, всі вони затверджені МОЗ України, але реєстраційні номери Укрпатентінформ МОЗ України мають лише 13 [13], решта затверджені МОЗ України.

Важливим носієм інформації про результати наукових досліджень з нової конкретної проблеми є інформаційні листи. Інформаційний листок – реферативне неперіодичне видання відомостей щодо передового виробничого досвіду або науко-технічного досягнення. Виклад пропозицій здійснюється в лаконічній формі. *Текст інформаційного листа має складатись з таких структурних одиниць* [2; 12]: назва листа, автори, установа-розробник, назва проблеми; суть впровадження; рівень інновації; актуальність проблеми; показання до застосування; протипоказання до застосування; висновок.

Варто зазначити, що інформація повинна бути викладена чітко, коротко і в обсязі достатньому для застосування у практичній діяльності лікаря. Це ми просто нагадуємо про деякі елементи при створенні інформаційного листа, так як нерідко виникають нарікання зі сторони Українського Центру науково-медичної інформації МОЗ України, які займаються виданням цих листів [2].

У 2014 році науково-педагогічними працівниками академії створено і розіслано по різних регіонах України 28 методичних рекомендацій (МР) і 22 інформаційних листів (ІЛ). Розподіл МР і ІЛ за факультетами/інститутами представлений в таблиці 1.

Таблиця 1

Кількісний склад МР і ІЛ за 2014 рік в залежності від факультету/інституту

№	Назва факультету/інституту	МР		ІЛ	
		абс.	%	абс.	%
1	Хірургічний	1	3,6	-	-
2	Терапевтичний	2	7,14	7	31,8
3	Педіатричний	2	7,14	5	22,7
4	Медико-профілактичний	5	17,9	7	31,8
5	Підвищення кваліфікації викладачів	1	3,6	-	-
6	Інститут стоматології	1	3,6	-	-
7	Сімейної медицини	9	32,1	1	4,54
8	Український державний інститут репродуктології	2	7,17	2	9,0
9	Судової медицини	5	17,9	-	-
Всього		28	100,0	22	100,0

Усі методичні рекомендації та інформаційні листи були створені за результатами НДР, які виконувались в академії. За результатами дослідження встановлено, що у 2014 році з 28 МР 35,7% присвячені новим способам лікування, 21,42% – способам діагностики, 10,7% - новим способам профілактики, та 10,7% - новим методам прогнозування та новим лікарським засобам, 3,6% - новим виробам медичного призначення та новим методам реабілітації, 17,8% - іншим напрямкам. Аналогічні способи отримані при аналізі ІЛ: способи лікування 27,7%, діагностики – 31,8%, профілактики – 22,7%, прогнозування – 9,1%, реабілітації – 4,5%, інші напрями – 4,5%.

Кластерний аналіз МР і ІЛ показав, що найбільша кількість розроблених способів належить лікуванню хворих, виключення складають інформаційні листи процент абсолютної кількості способів діагностики дещо більший за способи лікування. Дані таблиці1 свідчать, що найбільша кількість МР розроблені співробітниками Інституту сімейної медицини (32,1%), менша, але одинакова за величиною, по 17,9% створено медико-профілактичним факультетом та кафедрою судової медицини, невелика, але одинакова за величиною по 7,4% створено МР терапевтичним факультетом, педіатричним та Українським державним інститутом репродуктології і зовсім мала кількість МР (по 3,6%) створено хірургічним факультетом, факультетом підвищення кваліфікації та Інститутом стоматології.

Кількісний склад ІЛ за факультетами/інститутами має свої характерні особливості. Високий процент розроблених інформаційних листів належить терапевтичному і медико-профілактичному факультетам (по 31,8%). Ненабагато менше розроблено і розіслано ІЛ (22,7%) по регіонам України співробітниками педіатричного факультету. Зовсім невелика кількість ІЛ створена Українським державним інститутом репродуктології. І зовсім не створено ІЛ хірургічним, факультетом підвищення кваліфікації та Інститутом стоматології. Аналіз зміни кількісного складу МР та ІЛ в динаміці за 5 останніх років (рис. 1) показав зменшення ІЛ та МР в 2014 році в порівнянні з попередніми роками. Це можна, на наш розсуд, пояснити економічною та політичною обстановкою в Україні.

Рис. 1. Динаміка кількісного складу методичних рекомендацій та інформаційних листів за 4 останніх роки.

Таблиця 2

Розподіл МР, ІЛ, запропонований у 2014 році, за медичними напрямами

№	Назва медичного напряму	МР		ІЛ	
		абс.	%	абс.	%
1	Терапевтичний	5	17,9	9	40,9
2	Хірургічний	3	10,7	1	4,5
3	Медико-профілактичний	4	25	5	22,7
4	Фармакологічний	1	3,6	-	-
5	Стоматологічний	1	3,6	-	-
6	Педіатричний	3	10,7	5	22,7
7	Судова медицина	4	14,3	-	-
8	Сімейна медицина	4	14,3	-	-
9	Репродуктологія	-	-	2	9,1
Всього		28	100	22	100

Ранжування МР і ІЛ за тематикою свідчить, що у 2014 році найбільша кількість цих 2 засобів наукової комунікації була представлена за терапевтичним напрямком, найменша – за хірургічним, фармакологічним, стоматологічним і репродуктологією.

Проведена якісна оцінка МР і ІЛ, розроблених в НМАПО імені П.Л. Шупика в 2014 році. Якісна оцінка МР і ІЛ здійснювалась за критеріями доказової медицини [5; 6].

Таблиця 3

Оцінка методичних рекомендацій та інформаційних листів, створених у 2015 році, за критеріями доказовості згідно зі Шкалою градації доказів та сили рекомендації

№	Назва		МР					ІЛ				
			A	B	C	D	▼	A	B	C	D	▼
1	Терапевтичний		-	2	2	1	1	1	7	-	-	-
2	Хірургічний		1	1	-	-	-	1	-	-	-	-
3	Медико-профілактичний		-	2	-	2	-	-	5	-	-	-
4	Фармакологічний		-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Стоматологічний		-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Педіатричний		1	-	1	1	-	1	5	-	-	-
7	Судової медицини		3	2	1	-	-	-	-	-	-	-
8	Сімейної медицини		-	-	-	3	2	-	-	-	-	--
9	Репродуктологія		-	-	-	-	-	-	2	-	-	
Всього		абс.	5	9	4	7	3	3	19	-	-	-
		%	17,9	32,4	14,3	25	10,7	13,6	86,4	-	-	-

Якісний аналіз МР і ІЛ відповідно до критеріїв градації сили рекомендації показав, що матеріали 17,9% МР відповідають критерію доказовості рівня «А», 32,14% МР відповідають критерію доказовості рівня «В», 14,3% - критеріям доказовості рівня «С», 25,0% - критеріям доказовості рівня «D», 10,7% МР відповідають критерію рівня «▼». Аналіз МР показав, що необхідно підвищити їх рівень доказовості. Якісний аналіз ІЛ показав дещо інші результати, 13,6% матеріалів ІЛ відповідають критерію доказовості рівня «А», а 86,4% - критерію доказовості рівня «В». Це дуже непоганий результат якісної оцінки ІЛ в той же час це відноситься лише до невеликої їх кількості (22).

Якісну оцінку МР і ІЛ співробітників академії за 2014 рік, запропонованих для впровадження в практичну охорону здоров'я порівняли з даними В.В. Лазоришенця, О.П. Волосовця, О.М. Кочета, А.Є. Горбаня (2014 рік) з оцінки МР і ІЛ за критерієм доказовості згідно зі Шкалою градації доказів та сили рекомендації, розробленими співробітниками МОЗ України за 2013 рік. відповідно до критерій градації сили рекомендації матеріали 6% МР відповідають критеріям доказовості рівня «А», 18% критеріям доказовості рівня «В», 13% - критеріям доказовості рівня «С», 26% - критеріям доказовості рівня «D» і 8% - відповідають рівню доказовості «▼».

Аналіз матеріалів ІЛ, згідно даних авторів, показав, що 16% з них відповідають критерію доказовості рівня «В», 30% - критерію доказовості рівня «С», 34% ІЛ – критерію доказовості рівня «D», 21% ІЛ відповідають критерію рівня доказовості «▼». Порівняння показало, що якісний аналіз МР і ІЛ співробітників академії дещо вищий згідно критеріям доказовості всіх рівнів градації сили рекомендації (табл. 3). Слід зауважити, що порівняння якісної оцінки МР і ІЛ установ МОЗ України з даними академії не зовсім рівноцінне, так як МР в академії було всього 28 проти 194, а ІЛ - 22 проти 214.

Висновок. Кількісний склад МР і ІЛ залежить від факультету/інституту, відрізняється за медичними напрямами. Виконання якісної оцінки матеріалів МР і ІЛ довело, що методичні рекомендації та інформаційні листи, запропоновані для впровадження в практичну охорону здоров'я різняться за рівнем доказовості, рекомендовано підвищити якість як МР, так і ІЛ.

Література

1. Артамонова Н.О. Засоби наукових комунікацій у медичній галузі. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. – 2008. - №4. – С. 70-78.

2. Порядок підготовки основних засобів наукової комунікації для реалізації інноваційних технологій в медицині. Методичні рекомендації. – 2007. – 23 с.

3. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – 2003. – 1440 с.

4. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV.

5. Наказ МОЗ України «Перелік наукової та науково-технічної продукції, призначеної для впровадження в практичну охорону здоров'я» від 13.11.13 року №969/97.

6. Наказ МОЗ України «Про створення та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги в системі охорони здоров'я» від 28.09.12 року №751.

7. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 16.10.2012 №5460-VI.

8. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від

16.10.2012 № 5460-17.

9. Закон України «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій» від 16.10.2012 №5460-VI.

10. Лазоришенець В.В., Волосовець О.П., Кочет О.М., Горбань А.Є. [та ін.]. Питання підвищення ефективності інноваційної та винахідницької діяльності розвитку трансферу медичних технологій у сфері охорони здоров'я України. // Український медичний часопис. Наук.-практ. загальномед. журн. - 2014. - №4. - С. 142-145.

11. Горбань А.Є. Аналіз основних засобів наукової комунікації в інформаційному забезпечені стратегії подолання ряду соціально небезпечних хвороб в Україні за період 2008-2012 роки.

12. Уваренко А.Р., Ледощук Б.О., Митник З.М. доказова медицина у спектрі наукової медичної інформації, галузевої інноваційної політики та якості медичного забезпечення, К., 2009. – 176 с.

13. Наукова діяльність вчених національної медичної академії післядипломної освіти імені П.Л. Шупика. Вороненко Ю.В, Вдовиченко Ю.П., Толстанов О.К., Зозуля І.С. та ін.. Вінниця, 2014. – 299 с.

14. Державного стандарту України «Видання. Основні види. Терміни та визначення. ДСТУ 2017-95»

Ю.В. Вороненко, И.С. Зозуля, А.Л. Косаковський, Н.Г. Гойда, Р.И. Гош, О.Е. Смаглюк, Н.В. Козаченко

Средства научной коммуникации сотрудников академии по внедрению инновационных технологий в практическом здравоохранении

Сообщение II

Национальная медицинская академия последипломного образования имени П.Л. Шупика

Введение. Внедрение инновационных процессов в медицинскую отрасль является приоритетным направлением развития медицинской науки и практики здравоохранения. **Цель.** Количественная и качественная оценка методических рекомендаций и информационных писем сотрудников академии за 2014 год. **Методы.** Проанализированы материалы по созданию и внедрению методических рекомендаций (МР) и информационных писем (ИЛ) в практическое здравоохранение. Проведено количественную и качественную оценки МР и ИЛ, применяя Шкалу градации доказательности и силы рекомендаций, утвержденных Приказом МЗ Украины и АМН Украины от 13.11.2013 года №969/97. Применены методы статического, структурно-логического анализа.

Результаты. Изучены количественный состав МР и ИЛ за 2014 год в зависимости от факультета / института; проведено распределение МР и ИЛ по медицинским направлениям. Выполнено качественную оценку этих двух средств научной коммуникации, применяя Шкалу градации доказательности и силы рекомендаций. Сделан вывод о повышении требований к эффективности создания МР и ИЛ, что улучшит качество оказания медицинской помощи населению и иметь не только медицинскую, но и социальную значимость.

Ключевые слова: средства, научная коммуникация, методические рекомендации, информационные письме, инновационные технологии, внедрение, практическое здравоохранение.

Yu.V. Voronenko, I. S. Zozulia, A. L. Kosakovskyi, R. I. Hosh, O. Ye. Smahliuk, N. V. Kozachenko

MEANS OF SCIENTIFIC COMMUNICATION OF THE STAFF MEMBERS OF THE ACADEMY ON INTRODUCING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN HEALTH CARE

Report 2

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education

Introduction. Implementation of innovation processes in medical field is an important direction of the development of medical science and practical health care.
Aim. Quantitative and qualitative assessment of methodological recommendations and information letters of the staff members of the Academy for 2014.
Methods. There were analysed materials on the creation and implementation of methodological recommendations(MR) and information letters (IL) into the health care practice. There was conducted quantitative and qualitative assessment of MR and IL using the Scale of grading quality of evidence and strength of recommendations, approved by the Ministry of Health of Ukraine and the National Academy of Medical Science of Ukraine from 13/11/2013, No. 969/97.The methods of statistical, structural and logical analysis were used.
Results. There was studied quantitative composition of MR and IL for 2014 depending on the faculty/institute; there was organized the distribution of MR and IL in medical directions. There was carried out qualitative evaluation of these two means of scientific communication using the Scale of grading quality of evidence and strength of recommendations. There was made a conclusion of increasing requirements to the efficiency of creating MR and IL that will improve the quality of medical care and will be not only of medical but also of social significance.
Key words: means scientific communication , guidelines , newsletters , innovative technologies , implementation, practical public health .

Відомості про авторів:
Вороненко Юрій Васильович – академік НАМН України, д.мед.н., професор, ректор НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.
Зозуля Іван Савович – д.мед.н., професор, проректор з наукової роботи НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.
Косаковський Анатолій Лук'янович – д.мед.н., професор, проректор з міжнародних зв'язків НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.
Гош Раїса Іванівна – к.біол.н., ст.н.с., зав. відділом науково-медичної інформації при ЦНДЛ НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 440-61-92.
Смаглюк Ольга Євгеніївна – пров. інженер відділу науково-медичної інформації НМАПО імені П.Л.Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.
Козаченко Надія Василівна – пров. інженер відділу науки НМАПО імені П.Л. Шупика. Адреса: Київ, вул. Дорогожицька, 9.